

Sygn. akt II C 21/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2017r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach Ośrodek (...) w R. II Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca: SSO Marta Kucharczyk – Gemza

Protokolant: Bogumiła Brzezinka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 9 maja 2017r. w R.

sprawy z powództwa S. K.

przeciwko K. S.

o zapłatę

1. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 101.169,85 zł (sto jeden tysięcy sto sześćdziesiąt dziewięć złotych 85/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 18 listopada 2017 r .do dnia zapłaty ;

2 w pozostałym zakresie powództwo oddala ;

3 zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 10.405 zł (dziesięć tysięcy czterysta

pięć złotych) tytułem zwrotu części kosztów procesu .

SSO Marta Kucharczyk – Gemza

Sygn akt II C 21/17

UZASADNIENIE

Powód **S. K.** wniósł o zasądzenie od pozwanego kwoty 200.191,78 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu oraz zasądzenie zwrotu kosztów procesu. W uzasadnieniu podniósł , że w dniu 28 lutego 2014 r strony zawarły umowę pożyczki . Powód pożyczył pozwanemu pieniądze które wraz z wynagrodzeniem miały być zwrócone w terminie 6 miesięcy od zawarcia umowy tj do 28 sierpnia 2014 r . Następnie aneksem strony przesunęły termin spłaty pożyczki na dzień 1 września 2015 r określając konsekwencje i warunki niedochowania nowego terminu spłaty pożyczki. Pismem z dnia 4 listopada 2016 r powód wezwał pozwanego do zapłaty długu . Pozwany na piśmie uznał dług. Na rozprawie w dniu 9 maja 2017 r pełnomocnik powoda sprecyzował że na kwotę dochodzoną pozwem składa się :

- 100.000 zł kapitał pożyczki

- 48 .000 zł jako odszkodowanie za straty jakie poniósł pożyczkodawca za brak zwrotu pożyczonych pieniędzy w kwocie 100.000 zł określone aneksem do umowy za okres od 28 08 2014 r do 1 09 2015 r rozumiane przez powoda jako odsetki za opóźnienie ,

- 44.000 zł tytułem odsetek za opóźnienie za okres od 1 09 2015 r do 1 08 2016 r (kiedy pozwany uznał dług) naliczanych po 4.000 zł miesięcznie od kwoty 100.000 zł.

Powód przyznał , że pozwany wpłacił kwotę 30.000 zł która zaliczona została przez powoda na poczet odsetek naliczanych od kapitału 100.000 zł od 1 08 2016 r . Przyznał również że pozwany wpłacił kwotę 27.000 zł którą powód zaliczył na poczet wynagrodzenia za korzystanie z kapitału w wysokości określonego umową pożyczki na kwotę 24.000 zł. Dlatego pozwem tej kwoty 24.000 zł nie dochodzi.

Pozwany **K. S.** przyznał , że ma zobowiązanie wobec powoda . Uznał dług w wysokości 170.000 zł tj 200.000 zł pomniejszone o wpłacone 30.000 zł . Podał , że dokonał częściowo spłaty zadłużenia w wysokości 30.000 zł w okresie od grudnia 2016 – do maja 2017 r . Wcześniej w sierpniu 2014 r a więc w okresie od zawarcia umowy pożyczki a przed podpisaniem aneksu spłacił 27.000 zł ale nie wskazał czy zalicza go na kapitał czy na odsetki.

Sąd ustalił

W dniu **28 lutego 2014 r strony zawarły umowę pożyczki** na mocy której S. K. pożyczył pozwanemu S. S. kwotę 100.000 zł , którą pożyczkobiorca zobowiązał się zwrócić w terminie 6 miesięcy tj do dnia 28 sierpnia 2014 r . W § 1 umowy pożyczkobiorca zobowiązał się zapłacić pożyczkodawcy wynagrodzenie w wysokości 24.000 zł w zamian za udzielenie pożyczki . Ponadto strony postanowiły , że za uchybienie terminowi zwrotu pożyczki i zapłaty wynagrodzenia pożyczkodawca naliczać będzie odsetki ustawowe.

Aneksem (bez daty) do umowy pożyczki spisany - według oświadczenia stron - w sierpniu 2014 r strony zmieniły postanowienia umowy z dnia 28 lutego 2014 r przesuując termin spłaty pożyczki z dnia 28 08 2014 na dzień 1 09 2015 r . W zamian za przesunięcie terminu spłaty pożyczki pożyczkobiorca zobowiązał się zapłacić pożyczkodawcy wynagrodzenie 48.000 zł . Ustalili ponadto że uchybienie terminowi zwrotu pożyczki oraz zapłaty wynagrodzenia skutkować będzie naliczeniem przez pożyczkodawcę odsetek w wysokości 4.000 zł miesięcznie.

Pismem z dnia 1 sierpnia 2016 r pozwany złożył oświadczenie o treści :

” Niniejszym potwierdzamy istnienie naszego zadłużenia w stosunku do Pana S. K. , które na dzień 1 08 2016 r wynosi 200.000 zł (słownie : dwieście tysięcy złotych) wraz z odsetkami za występujące opóźnienia w płatnościach . Powyższa zaległość wynika z zaciągnięcia pożyczki. „

W sierpniu 2014 r pozwany zapłacił powodowi kwotę 27.000 zł którą powód zaliczył na poczet wynagrodzenia wynikającego z umowy pożyczki w wysokości 24.000 zł.

Pozostało nierozliczone 3.000 zł.

W okresie od grudnia 2016 do maja 2017 r pozwany zapłacił powodowi na poczet zadłużenia 30.000 zł nie wskazując czy kwota ta stanowi spłatę kapitału czy odsetek. Powód zaliczył 30.000 zł na poczet odsetek naliczanych w wysokości 4.000 zł miesięcznie za okres od 1 sierpnia 2016 r do dnia wyrokowania.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o umowę pożyczki z dnia 28 lutego 2014 r , aneksu do umowy pożyczki, oświadczenia o uznaniu długu.

Sąd zważył:

Stosownie do treści art. art. 720. § 1kc. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Bezspornym było że umową z dnia 28 lutego 2014 roku powód jako pożyczkodawca pożyczył pozwanemu kwotę 100.000 zł . Pozwany zobowiązał się do zwrotu tej kwoty w terminie do dnia 28 sierpnia 2014 r wraz z odsetkami 24.000 zł. Pozwany kwoty 100.000 zł w ustalonym terminie nie zwrócił . Zwrócił jedynie kwotę 24.000 zł którą powód zaliczył na poczet ustalonego wynagrodzenia (odsetek) .W niniejszej sprawie jednak powód nie dochodził zasądzenia kwoty 24.000 zł twierdząc że pozwany tę kwotę spłacił . Bezspornym było , że aneksem do umowy pożyczki strony

przesunęły termin spłaty pożyczki z dnia 28 08 2014 r o dalszy rok tj do dnia 1.09 2015 r . Strony ustaliły w aneksie wynagrodzenie w wysokości 48.000 zł . Tym samym w dniu 1 .09 2015 r pozwany winien był zwrócić powodowi kwotę 148.000 zł . Powód domagał się zasądzenia tej kwoty tj kapitału 100.000 zł + 48.000 zł wynagrodzenia za korzystanie z kapitału za okres od 28 08 2014 r do 1 09 2015 r. Rzeczą Sądu było ustalenie z jakiego tytułu kwota 48.000 została naliczona Pełnomocnik powoda na rozprawie w dniu 9 05 2017r sprecyzował że kwota 48.000 zł stanowi odszkodowanie za to że pożyczkobiorca nie otrzymał w terminie zwrotu pożyczonych pieniędzy i nalicza go za okres korzystania z kapitału przez kolejny rok tj od 28.08 2014 r do 1 09 2015 r . Następnie na tej samej rozprawie pełnomocnik powoda stwierdził -wbrew wcześniejszemu stwierdzeniu - że odsetki 48.000 zł zostały naliczone za opóźnienie . Pozwany nie potrafił sprecyzować podstawy naliczenia tej kwoty.

Zadaniem Sądu było zatem ustalenie czy kwota 48.000 zł stanowi odsetki a jeśli tak to czy mają one charakter odsetek kapitałowych czy odsetek za opóźnienie co ma bezpośrednie przełożenie na dozwoloną przepisami prawa ich maksymalną wysokość.

Niewątpliwie wynagrodzenie o jakim mowa w aneksie do umowy to odsetki. Kodeks cywilny nie określa definicji odsetek . W literaturze przez odsetki rozumie się wynagrodzenie za korzystanie z cudzych pieniędzy . Odsetki należy rozróżnić na zwykle mające charakter kredytowy naliczane za okres korzystania z kapitału oraz odsetki za opóźnienie w wykonaniu zobowiązania pieniężnego które są quasi odszkodowaniem .

Niewątpliwie kwota 48.000 zł ,określona przez strony w aneksie jako wynagrodzenie a na rozprawie jako odszkodowanie za to że pożyczkodawca nie otrzymał w terminie zwrotu pieniędzy czyli zezwolił na dalsze korzystanie przez kolejny rok przez pożyczkobiorcę z kapitału 100.000 zł , stanowi odsetki .

Powód nie określił wyraźnie czy odsetki w tym przypadku umowne są odsetkami za korzystanie z kapitału czy są odsetkami umownymi za opóźnienie. Raz pełnomocnik powoda twierdził że odsetki 48.000 zł są naliczane za okres od 28.08 2014 do 1 09 2015 r co wskazuje że są to odsetki umowne za korzystanie z kapitału przez wskazany okres a następnie twierdził że są to odsetki za opóźnienie. Pozwany nie miał na ten temat zdania . Interpretując treść umowy pożyczki i aneksu do tej umowy należało stwierdzić że odsetki 48.000 zł to odsetki umowne naliczone za korzystanie przez pozwanego z kapitału 100.000 zł przez kolejny rok. Nie mogły to być odsetki za opóźnienie skoro powód przedłużył termin spłaty zawierając z pozwanym stosowną umowę a ponadto w aneksie określił wysokość odsetek za opóźnienie w spłacie. Strony ustaliły , że uchybienie terminowi spłaty tj przekroczenie terminu 1 09 2015 r spowoduje naliczenie odsetek za opóźnienie 4.000 zł miesięcznie. Strony nie mogły więc ustalić odsetek za opóźnienie dwukrotnie w różnych wysokościach. Nie mogły też ustalić odsetek za przekroczenie terminu spłaty wynikającego z umowy pożyczki (...) 2014 r bowiem termin spłaty został przesunięty. Nie doszło więc do opóźnienia. Roszczenie nie stało się bowiem wymagalne z dnia 28 08 2014 r skoro strony określiły nowy termin wymagalności na dzień 1 09 2015 r.

Skoro kwota 48.000 zł stanowi odsetki umowne naliczone przez powoda od kapitału 100.000 zł za okres od 28 08 2014 r do 1 09 2015 r musi podlegać kontroli Sądu pod kątem art. 359 kc który określa wysokość odsetek maksymalnych umownych . Jeżeli wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej przekracza wysokość odsetek maksymalnych określonych tym przepisem należą się odsetki maksymalne. Postanowienia umowne nie mogą bowiem wyłączać ani ograniczać przepisów o odsetkach maksymalnych .

Kwota odsetek maksymalnych od 100.000 zł za okres od 29 08 2014 do 1 09 2015 r przedstawia się następująco:

- od 29 08 2014 r do 8 10 2014 r -41 dni - przy stawce 0,16- wynosi 1.797,26 zł

- od 9 10 2014 r do 4 03 2015 r -147 dni - przy stawce 0,12- wynosi 4.832,88 zł

- od 5 03 2015 r do 31 08 2015 r 181 dni - przy stawce 0,1 - wynosi 4.958,90 zł

Suma odsetek umownych maksymalnych za wskazany wyżej okres wynosi **11.589,03 zł** a nie 48.000 zł jak żądał powód.

Jak chodzi o wysokość odsetek umownych za opóźnienie naliczanych przez powoda w wysokości 4.000 zł miesięcznie od kwoty 100.000 zł za okres od 1.09 2015 do 1 08 2016 r to zgodnie z art. 481 kc ich wysokość została przez powoda również zawyżona .

Za ten okres powód żądał odsetek za opóźnienie w łącznej wysokości 44.000 zł a zgodnie z art. 481 kc może żądać maksymalnie 11.495,89 zł obliczonych w następujący sposób

Od dnia 3 09 2015 r do 31 12 2015 r - 120 dni przy stawce 0,1 wynosi 3.287,67 zł

Od dnia 1 01 2016 r do 1 08 2016 r - 214 dni przy stawce 0,14 wynosi 8.208,22 zł .

Suma odsetek umownych maksymalnych za opóźnienie za wskazany wyżej okres wynosi **11.495,89 zł** a nie 44.000 zł.

Ustalając wysokość należnego powodowi świadczenia z tytułu zwrotu pożyczki wraz z odsetkami należało uwzględnić zarówno wysokość odsetek maksymalnych jak i zaliczyć na poczet świadczenia spłaconą przez pozwanego kwotę 30.000 zł.

Pełnomocnik powoda na rozprawie przyznał że od grudnia 2016 r do maja 2017 r pozwany spłacił 30.000 zł która powód zaliczył na poczet odsetek umownych za opóźnienie naliczanych od kwoty 100.000 zł za okres od 1.08 2016 r (czyli od dnia uznania długu) do dnia wyrokowania co zdaniem powoda w znacznej części wyczerpuje kwotę 30.000 zł.

W przypadku gdy dłużnik nie wskaże tytułu spłaty powód ma prawo zaliczyć spełnione świadczenie na odsetki. Jednak odsetki za opóźnienie również nie mogą przekraczać ustalonych art. 481 kc maksymalnych odsetek umownych za opóźnienie.

Przyjmując wyżej wskazaną metodę maksymalne umowne odsetki za opóźnienie liczone od kwoty 100.000 zł za okres od 2.08 2016 r do 18 05 2017 r (dzień wydania wyroku) wynoszą **11.084,93 zł** . Pozostaje zatem do rozliczenia spłacona przez pozwanego kwota **18.915,07 zł** (30.000 zł – 11 084,93 zł) a nadto pozostaje do rozliczenia kwota **3.000 zł** (pozostała z zapłaty przez pozwanego kwoty 27.000 zł) .

Z tytułu umowy pożyczki pozwany był zatem zobowiązany do zwrotu powodowi kwoty **123.084,92 zł** (100.000 zł kapitał + maksymalne odsetki umowne kapitałowe 11.589,03 zł + maksymalne odsetki umowne za opóźnienie 11.495,89 zł) .

Na poczet tej kwoty należy zaliczyć kwotę już uiszczoną przez pozwanego i nie zaliczoną na poczet długu przez powoda a więc 21.915,07 zł. (33.000zł – 11.084,93 zł) .

Tak więc pozwany jest dłużny powodowi z tytułu umowy pożyczki kwotę 100.000 zł (kapitał) z maksymalnymi odsetkami umownymi (kapitałowymi) w wysokości 1.169,85 zł a więc na dzień wyrokowania dłużny jest kwotę 101.169,85 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 18 listopada 2017 r (tj od dnia wniesienia pozwu) do dnia zapłaty . Odsetki umowne za opóźnienie od kapitału pożyczki 100.000 zł do dnia wyrokowania 18 maja 2017 r zostały spłacone w całości w ramach spłaconej kwoty 30.000 zł a odsetki kapitałowe umowne zostały spłacone w przeważającej części.(pozostało do spłaty1.169,85 zł)

W pozostałym zakresie powództwo w zakresie żądania odsetek wyższych niż maksymalne oddalono jako ustawowo niedopuszczalne .

Pozwany początkowo uznał powództwo w całości , następnie co do kwoty 170.000 zł. Nie potrafił jednak precyzyjnie podać zakresu długu oraz podstawy naliczenia poszczególnych kwot. Żądanie było precyzowane przez pełnomocnika powoda na rozprawie w dniu 18 maja 2017r. Jednak powództwo zawierało nieścisłości co do wysokości żądania i

sprzeczności co do rodzaju żądanych odsetek . Powód żądał pierwotnie kwoty 200.191,78 zł powołując się na pisemne oświadczenie pozwanego o uznaniu długu . Precyzując jednak na żądanie Sądu co składa się na żadaną kwotę wskazał że domaga się kwot które dały sumę 192.000 zł. Stanowiska obu stron co do sposobu naliczenia odsetek , sposobu zaliczenia wpłaconych kwot również nie były precyzyjne. Niewątpliwa była jedynie wysokość kapitału pożyczki którą obie strony zgodnie wskazywały na kwotę 100.000 zł . Ponadto wysokość żądanych odsetek była znacznie zawyżona w stosunku do przewidzianych ustawą odsetek maksymalnych . Zgodnie z treścią art. 213. § 2.kpc Sąd jest związany uznaniem powództwa, chyba że uznanie jest sprzeczne z prawem lub zasadami współżycia społecznego albo zmierza do obejścia prawa. Uznanie przez pozwanego powództwa nie było wyraźne ani jednoznacznie określone i nasuwało wątpliwości co do swej treści oraz zakresu, w jakim pozwany uznał żądanie pozwu. W świetle składanych przez obie strony oświadczeń Sąd nie miał pewności czy pozwany rozumie istotę swego oświadczenia . Tym bardziej , że pozwany uznał roszczenie o odsetki których wysokość była sprzeczna z prawem. Z tych względów Sąd nie uwzględnił uznania powództwa twierdząc że jest prawnie bezskuteczne.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 100 kpc. Wszystkie koszty wyniosły 20.810 zł (opłata sądowa 10.010 zł + koszty zastępstwa prawnego strony powodowej 10.800 zł) . Pozwany wygrał sprawę w 50% a zatem powód powinien zwrócić pozwanemu kwotę 10.405 zł tytułem połowy poniesionych przez pozwanego kosztów procesu.

SSO Marta Kucharczyk – Gemza

ZARZĄDZENIE

1 odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi powoda